

OTKRIVAMO PRAKSU KOJOM SU KUPCI GODINAMA OŠTEĆIVANI

» METODE KAKO NAS VARAJU NA PUMPAMA

cena: **119,00** DIN

SAT

plus

broj 416
god. XVII, 23. mart 2017.
u partnerstvu sa QUATROKOLTORE

SPECIJALNI DOSIJE

TESTIRALI SMO 36 PREMIJERA SAJMA U BEOGRADU

VOZILI SMO
**Novi Hyundai
i30**

VOZILI SMO
**Mercedes-Benz
E-Klasse Coupe**

**+ SVE O SALONU AUTOMOBILA
24. MART – 2. APRIL
RASPORED IZLAGAČA, SVI NOVITETI,
AKCIJE I NAGRADE, SERVISNE INFORMACIJE...**

Srbija 119 din, Črna Gora 1,500 Eur, BiH 3,00 KM, Makedonija 70 den, Hrvatska 12 kn, Slovenija 1,50 Eur, Grčka 2 Eur

AMCC

glasilo za članove
Auto-moto saveza Srbije

ISSN 1451-0529
97714514052009

PRVI SUSRET U SRBIJI

OPEL CROSSLAND X

ANALIZIRAMO PROCEDURU
**» KAKO DA UVEZETE I
REGISTRUJETE OLDTAJMER**

BG 910-DU

KOLIKO SU ZAŠTİCENI KUPCI NA BENZINSKIM PUMPAAMA

KAKO NAM KRADU GORIVO?

Zašto smo osuđeni da plaćamo više nego što nam toče u rezervoare i kako smo došli u situaciju da zakon ne štiti građane nego one koji ih potkradaju? Na koje sve načine prodavci goriva varaju kupce? Šta zaista možete učiniti kako posumnjate da ste prevareni na benzinskoj pumpi

Članom 22. Zakona o metrologiji propisano je da u slučaju sumnje u ispravnost merila, zainteresovano lice može tražiti od Direkcije za mere i dragocevnine metale varedni pregled merila, a to može biti i direktno u toku ispitivanja.

Prema izjavama istraživača, u Srbiji se u poslednjih nekoliko godina broj benzinskih pumpi povećao za oko 20 odsto. U Srbiji je u poslednjih nekoliko godina broj benzinskih pumpi povećao za oko 20 odsto. U Srbiji je u poslednjih nekoliko godina broj benzinskih pumpi povećao za oko 20 odsto.

GOVOR BROJKI

Oko 1.500 benzinskih stanica postoji u Srbiji, a mnoge od njih imaju 64 ili 32 točiona mesta. Oko 1.500 benzinskih stanica postoji u Srbiji, a mnoge od njih imaju 64 ili 32 točiona mesta. Oko 1.500 benzinskih stanica postoji u Srbiji, a mnoge od njih imaju 64 ili 32 točiona mesta.

govornik koji radi u Direkciji za mere i dragocevnine metale i koji je iz razumljivih razloga želio da ostanu anonimni. Dakle, predatori goriva koji to hoće, mogu da nas potkradaju. U Direkciji za mere i dragocevnine metale, istraživači su saznali da su mnogi od tih predatora u stvari...

Na zahtev brojnih građana, sa tržišnom inspekcijom i Nacionalnom organizacijom za zaštitu potrošača, Otkrili smo na i Direkciji za mere i dragocevnine metale, ali smo uspešni da se i u kratkim rokovima nije potpuno razrešilo. Na zahtev brojnih građana, sa tržišnom inspekcijom i Nacionalnom organizacijom za zaštitu potrošača, Otkrili smo na i Direkciji za mere i dragocevnine metale, ali smo uspešni da se i u kratkim rokovima nije potpuno razrešilo.

prema tome da nam ne treba strahiti se ni devalve. **Teče manje, a kontrola kaštil** Prema informacijama koje smo uspešno dobili iz dotične obavješnice izvan, potkradavci vođača na benzinskim pumpama mogu se na više načine. Ali se najčešće pojavljuju dva. Prvi i najopasniji način je podvalava...

oblasti elektronska da, uspeto na domaćim O.S. odsto, podvala se neke aparate da gube više. To je uglavnom izmisliti jedan ili dva odsto, zatim se koristi karakterističnim pojedinačnim tipovima merila ili se više, tako da isplati da izmisliti kupac nego što bi uopšte otkriven. Na početku, kada se na tom mestu kupuje gorivo, čenje goriva, odgovorno lice za pravno čenje dobili oko 49 i to će malo ko primetiti, ali kada na sa...

ISKUSTVA PREVARENIH VOZAČA

KAKO DA DOKAZATE KRADU

Na koji način možete dokazati da su vam u rezervoar sipali manje goriva nego što uređaj pokazuje i da li se sve to isplati

U tome slučaju, je lakše istražiti u pravdu nakon što vas potkrada benzinskoj pumpi, možda najbolje sredstvo prema Vladimiru Mandiću iz Beograda, koji je ipak našao način da dokazuje da mu je izrezano gorivo. Na jednoj benzinskoj stanici u Beču, u rezervoar njegovog odjelice tiganj' smontovao je aluminijumski dovodnik litara više nego što proizvođački specifikacija merila za stane. **Većini' odustak** Umesto da pokušavaš 50 litara, oči su mi i napuštati čak 58,95 litara, a kada je potpisao reklamaciju, otkrili su je uz obrazloženje da su njegov automobili u stvari može da stane 59 litara. Kako se sve to dešava u Srbiji, kada ne može ni tržišna inspekcija ni...

Šta kad vam sipaju manje

Najbolje, izgleda da efikasna zaštita od krađe goriva na benzinskim stanicama u Srbiji ne postoji jer je put do odbite isplati trošak komplikovan, pa mnogi odustaju i ne pokušavaju da stignu do cilja. Osim da više ne sipate na mesta na kojima su vas potkradali, neko ipak može učiniti. **1. Ukoliko je u vaš rezervoar navedeno sipano više gorivo nego što stane, fotografirajte automati i iznos na displeju koje ćete kasnije zajedno sa kopijom fiskalnog računa, tehničkom specifikacijom vašeg vozila i kopijom puke kopiji je isporučiti rezervoara, poslati nekom bludženju za zaštitu potrošača** **2. Obavezno fotografirajte i vaše vozilo pored tog automata (biloj strane kako kasnije ne bi isplatio da to isplati) jer je taj, nego neki fiktivni automobili sa većim rezervoarom od vašihog** **3. Bez obzira na to da li ste sipali pun rezervoar ili ne, ako posumnjate da ste prevareni, zahtevajte na licu mesta proveri aparate za točenje, a ako vam ne daju, tražite da vam to pismeno potvrde i obratite zbog čega vam ne dozvoljavaju da oštete pravo koje vam garantuje Zakon o...**

zaštiti potrošača u Članu 26, stav 3. **4. Odmah podnesite pismeni prigovor na taj benzinskoj stanici, obavestite tržišnu inspekciju i zahtevajte da vam odgovore šta su proizveli. Ne odustajte ako vam kažu da nisi nikad našteti za proveru tačnosti automata i da vam ne mogu pomoći da dokažete navedeno, jer jesu nadležni ako vam ne bude omogućeno da podnesete reklamaciju ili ako vam bude iskorišćeno pravo da na licu mesta proverite tačnost merenja** **5. Od Direkcije za mere i dragocevnine metale tražite varedni kontrolni automata na kojem ste dobili merenje goriva nego što ste platili i rezultate te kontrole. Pri tom, morate platiti naknadu za sprovođenje varednog pregleda merila u upotrebi (1.400 dinara po zapobornom litri) od fabrikog** **6. Izbegavajte da sipate više količine goriva odjednom jer time smanjujete šansu da budete prevareni, budći da su iz više uzroka jer preko dodatnih upravljačkih odjelom morate voziti koji pune rezervoare** **7. Ukoliko na našem preovladu i obaveštava da će se potrošački sporovi rešavati po uzorac potrošača, ali...**

lažiranje protoka goriva i novca na displeju automata za točenje koje je jako teško otkriti.

U računsku jedinicu tj. u elektroniku automata ugradi se jedan elektronski sklop sa prijemnikom pomoću kojeg se, u trenutku točenja, daljinskim upravljačem može ubrzavati brojčanik. Žrtve ove prevare najčešće bivaju vozači koji žele da kupe veću količinu goriva ili da napune rezervoar. Dok oni sami toče gorivo ili dok to radi jedan radnik na pumpi, drugi će iz džepa daljinskim uređajem ubrzati brojčanik i praktično lažirati protok goriva, pa će displej pokazivati da vam je sipano više nego

što zaista jeste. Ako bilo šta posumnjate i tražite proveru tačnosti, ispašćete smešni. Naime,

čak i kada bi se tu na licu mesta odmah pojavila naša metrološka inspekcija sa etaloniranom menzурom za kontrolu tačnosti, sve bi bilo u redu jer prilikom kontrole, skriveni daljinac, naravno, ne bi bio korišćen – kaže naš izvor iz Direkcije i objašnjava da je ovo moguće jer ni sadržaj tipskih odobrenja za stavljanje aparata u upotrebu, ni propisi za pregled merila nisu dovoljno precizni.

Rešenje o odobrenju tipa bi trebalo u potpunosti da štiti automat i softver od mogućih

Maximalna dozvoljena greška iznosi plus/minus 0,5 odsto, što znači da na istočnim hiljadu litara, aparat sme da pogreši najviše pet litara, ali je u praksi, izgleda, greška dva ili tri puta veća i to na štetu kupca

zloupotreba tako što će propisati da se na svim mestima na kojima je zloupotreba moguća,

moraju postaviti državni žigovi koji se ne smeju neovlašćeno skidati. Nažalost, u praksi nije uvek tako i žigovi se ne postavljaju na sva kritična mesta već samo na neka od njih. Pravilnik o

načinu na koji se vrši ispitivanje tipa merila, na osnovu kojeg je puštena u upotrebu ve-

ćina sprava za merenje tečnih goriva koje se danas upotrebljavaju, donet je 1995. godine pod sankcijama, kada su se koristili automati sa mehaničkim funkcionisanjem i kada nije bilo ni potrebe za zaštitom od softverskih malverzacija. Međutim, kada je 2012. donet novi pravilnik koji reguliše ovu oblast, u njemu takva zaštita nije predviđena, iako su u međuvremenu

► str. 15

KAKO SE PRIMENJUJE ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA

Tržišna (ni)je nadležna

Svaka benzinska stanica je dužna da kupcu koji posumnja da je prevaren, omogućiti proveru tačnosti automata u koji se sumnja. Teko piše Članu 26, stav 3 Zakona o zaštiti potrošača, koji se u Srbiji u mnogim slučajevima jednostavno ne sprovodi, pa zato i ne čudi što ćete, na većini pumpi na kojima zatražite proveru tačnosti, dobiti odgovor da nemaju opremu za tako nešto. Istim zakonom propisana je kazna od 300.000 do čak dva miliona dinara za trgovca koji potrošaču ne omogućiti da proveru tačnosti merenja, ali izgleda da je tako samo na papiru i da ne postoji državna služba ili inspekcija koja bi se postarala da ova odredba zakona bude sprovedena.

Ipak, u tržišnoj inspekciji kažu da u Zakonu više ne piše deciderano da pumpe mora imati etaloniranu menzuru pomoću koje bi se proverila tačnost i da oni ne mogu zbog toga podneti prijavu protiv nesavesnog prodavca.

Nekada su etalonirane menzure bile obavezne na svakoj pumpi, ali više nisu. Mi smo nekada imali posebne odseke za kontrolu tačnosti, inspektori su se za to posebno obučavali, ali otkako je donet novi Zakon o metrologiji, proveru tačnosti aparata za točenje je prešla u nadležnost takozvane metrološke inspekcije pri Direkciji za mere i dragocene metale. Zato mi ništa ne možemo učiniti kada nam se neki

građanin javi i traži proveru tačnosti – kaže Staviša Petković, načelnik Odeljenja za kontrolu usaglašenosti i bezbednosti proizvoda u tržišnoj inspekciji.

Međutim, iz pravnog tima Nacionalne organizacije potrošača Srbije poručuju da je Članom 154. Zakona o zaštiti potrošača predviđeno da inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove trgovine, preko tržišnih inspektora. Oni kažu da u ovakvoj situaciji ne vide drugo rešenje do obraćanja tržišnoj inspekciji.

Na osnovu svojih ovlašćenja u vršenju inspekcijskog nadzora, tržišni inspektor bi trebalo da ispita i da li prodavac postupa suprotno Članu 26. Zakona o zaštiti potrošača i da li kupcu, koji sumnja da je oštećen, uskraćuje pravo da proveru tačnost automata za točenje goriva – kaže Mladen Alfirević iz NOPS-a.

VATROIVAL

011/7477-221 011/7478-800 011/7478-901
www.vatroival.com office@vatroival.com

ZAŠTITA OD POŽARA
BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

- Konsalting;
- Inženjering;
- Prodaja i servis vatrogasne opreme;
- Obuka zaposlenih;
- Izrada svih normativnih akata iz obe oblasti;
- Projektovanje, izvođenje i održavanje sistema za dojavu i gašenje požara;
- Merenja otpora elektro instalacija niskog napona kao i gromobranskih inst.;
- Rad sa inspekcijama;
- Tehničko održavanje sistema;
- DDD zaštita;
- Planovi upravljanja otpadom.

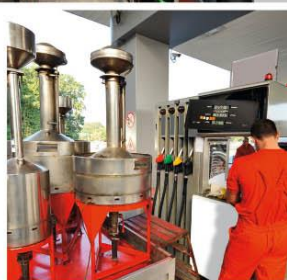

Budite i vi deo velikog sigurnosnog sistema

► **Kontrola tačnosti automata za točenje vrši se pomoću etaloniranih menzura pokretnim laboratorijama Direkcije za mere i dragocene metale. Nažalost, postoje samo tri takve laboratorije, a u Srbiji ima ukupno oko 1.500 benzinskih stanica sa velikim brojem pištolja**

stigli elektronski točioni aparati. Zato se danas potpuno legalno izdaju rešenja a odobrenju tipa koja ne predviđaju postavljanje žigova na sva „osećljiva“ mesta na automatu, tako da se bez ikakvih prepreka može pristupiti elektronic i postaviti sklop koji utiče na softver i lažira protok prilikom točenja goriva.

Kako nas država štiti

Mi smo i ovo pitanje, kao i još neka u vezi sa netačnim automatima, uputili Direkciji za mere i dragocene metale, ali umesto konkretnih, dobili smo neke uglavnom uopštene i nepotpune odgovore. Konkretno, na pitanje

da li elektronika na automatima za točenje ima zaštićen softver i kako se on štiti od zloupotreba, oni nam odgovaraju da će prijave biti podnete u slučaju da verzija softvera bude promenjena, a umesto objašnjenja kako se kontroliše opravdanost vanrednih pregleda zbog navodnih kvarova, dobili smo citat iz zakona koji govori o tome kada se vrši vanredna kontrola merila i tako redom. Slično je bilo i kada smo im, krajem prošle godine, tražili informacije o tome koliko su pumpi kontrolisali i gde su sve pronašli neispravne aparate za točenje. U zvaničnom odgovoru stoji da su tokom 2016. godine

► KAKO ZAUSTAVITI KRAĐU?

Evo nekoliko ključnih stvari koje bi trebalo promeniti u aktuelnim propisima da bi se kupci goriva efikasnije zaštitili od prevara:

- Ponovo uvesti obavezu prodavcima goriva da imaju etalonirane menzure pomoću kojih kupac, koji posumnja da je prevaren, može da proveriti tačnost automata na licu mesta
- Vratiti ovlašćenja tržišnoj inspekciji da mogu da kontrolišu tačnost automata za točenje goriva i podnose prijave protiv nesvesnih prodavaca
- Naložiti tržišnoj inspekciji da se pobrine za primenu svih odredbi Zakona o zaštiti potrošača (Kada bi samo jedan prodavac goriva bio kažnjen zato što nezadovoljnom kupcu nije omogućilo da proveriti tačnost automata, verovatno da bi posle toga svi obavili etalonirane menzure za proveru)
- Izmeniti Pravilnik o načinu ispitivanja tipa merila i precizirati postavljanje žigova na sva mesta preko kojih se može uticati na softver aparata za točenje goriva kako bi se onemogućilo postavljanje elektronskih sklopova za ubrzavanje protoka
- Osposobiti Direkciju za mere i dragocene metale za strožu i češću kontrolu tačnosti aparata za točenje i kontrolu firmi ovlašćenih da tu tačnost overavaju državnim žigovima

utvrdili 30 nepravilnosti na mernim uređajima, ali nisu želeli da otkriju na kojim benzinskim stanicama su pronašli netačne aparate za točenje goriva i protiv koga su podneli prijave.

Kada smo našeg sagovornika pitali za iznenadne kontrole aparata za točenje, bez ikakvog povoda ili najave, koje je Direkcija dužna da sprovedi, evo šta nam je odgovorio:

– U takvim slučajevima, „pumpadžije“ uvek na isti način mogu izbeći da budu otkriveni. Preko pištolja koji je podešen da toči manje nego što pokazuje, jednostavno mogu da stavve natpis „aparati u kvaru“ i takav automat se ne kontroliše. Opravdanost vanrednih pregleda zbog navodnih kvarova uopšte ne kontrolišemo niti to možemo iako je jasno da se skidanjem državnog žiga može uticati na tačnost merenja – kaže na kraju naš izvor iz Direkcije. – Do kraja 2010. godine, Direkcija za mere i dragocene metale je na celokupnoj teritoriji Republike Srbije jednom godišnje kontrolisala ispravnost bukvalno svakog pištolja za merenje tečnih goriva i tečnog naftnog gasa. Osim nas, ispravnost merila je kontrolisala i tržišna inspekcija, a rad državnih službeni-

► **Odobrenje tipa merila ne propisuje žigovanje svih osetljivih mesta preko kojih se može pristupiti elektronic i uticati na softver, pa kupci goriva nisu zaštićeni od prevara**

ka nadzirala je posebna grupa, kao neka vrsta unutrašnje kontrole. Nažalost, danas je kontrola ispravnosti merila gotovo simbolična jer nema dovoljno ni inspektora ni opreme, a propisi su takvi kakvi su.

Propisi protiv kupaca

Od avgusta 2011. kada je počelo poveravanje državnih žigova privatnim preduzećima, oduzeta su samo tri ovlašćenja, ali i ovde opet moramo da se vratimo na nakaradan propis i proceduru koja kao da štiti one koji nas potkradaju.

– Ukoliko se nadzorom utvrdi da overeno merilo ne zadovoljava propisane metrološke zahteve, konstatuje se neusaglasnost u radu ovlašćenog tela. Ukoliko ovlašćeno telo ponovi utvrđenu nepravilnost koja bitno utiče na postupak overavanja merila, Direkcija će bez određivanja roka za otklanjanje utvrde-

nih nepravilnosti i nedostataka ukinuti rešenje o ovlašćivanju u celosti ili delimično – stoji u zvaničnom objašnjenju koje smo dobili od Direkcije za mere i dragocene metale.

Dakle, umesto da se odmah oduzme ovlašćenje firmi koja je državnim žigom overila netačno merilo i omogućila potkradanje kupaca, mora se čekati da se ista stvar ponovi. Zato i ne čudi što su za više od pet godina oduzeta samo tri ovlašćenja i što se vozači sve više žale da na pumpama plaćaju više goriva nego što dobijaju. Po svemu sudeći, trebalo bi što pre menjati propise koji ne štite građane od ovakvih prevara, ali i unaprediti i ojačati Direkciju za mere i dragocene metale, jedinu državnu instituciju koja ima ovlašćenja, ali očigledno ne i mogućnosti, da takve stvari spreči. ■

Ekipa revije SAT Plus

► Kvalitet pod strožom kontrolom

Tačnost merenja je samo jedno od osetljivih pitanja u vezi sa gorivom. Za kupce je jednako bitno kakav je kvalitet onoga što na pumpama kupujemo, a za državu da prodavci legalno rade i plaćaju porez i akcizu. Različiti pokazatelji govore da se situacija na tom planu popravila poslednjih godina i da gorivo na pumpe dolazi legalnim kanalima, dok se samo manja količina nelegalno nabavljenih derivata sumnjivog kvaliteta prodaje na omom tržištu, van benzinskih stanica. Do toga su prvenstveno doveli programi markiranja i monitoringa kvaliteta koji podrazumevaju planske i vrlo učestale kontrole tržišne inspekcije, tako da je prošle godine provereno oko 10.000 uzoraka goriva uzetih iz maloprodaje. Podsećamo, monitoringom se u laboratoriji proverava da li gorivo ima ključne osobine definisane propisima, dok se markiranjem utvrđuje da li gorivo potiče iz legalnih izvora tako što se meri koncentracija specijalne supstance – markera, koji se pri uvozu ili isporuci iz rafinerije dodaje u sve gorivo koje legalno dolazi na tržište. Da bi se zaustavilo i crno tržište koje radi van pumpi, tržišna inspekcija je upravo počela da proverava nivo markera u rezervoarima vozila prevozničkih i drugih firmi, a uvedena je i stroga kontrola prometa baznih ulja koje šverceri dodaju u dizel-gorivo. Vozači bi se svakako obradovali kada bi se državni organi ovotliko angažovali i na otkrivanju prodavaca goriva koji potkradaju kupce.